

Jakub Michálek <piratjakub@gmail.com>

Fwd: Výsledek analýzy Pirátů: Praha na SMS jízdenkách ročně tratí minimálně 40 milionů Kč, je třeba využít platnou smlouvu a jednat o slevě

Mikulas Ferjencik <mikulas.ferjencik@pirati.cz>
Komu: Jakub Michálek <jakub.michalek@pirati.cz>

11. srpna 2016 16:31

----- Přeposlaná zpráva -----

Od: Mikulas Ferjencik <mikulas.ferjencik@pirati.cz>

Datum: 23. dubna 2015 14:15

Předmět: Výsledek analýzy Pirátů: Praha na SMS jízdenkách ročně tratí minimálně 40 milionů Kč, je třeba využít platnou smlouvu a jednat o slevě

Komu:

Vážený kolegové,

posílám Vám materiály, které zpracoval zastupitelský klub Pirátů v kauze smluv Prahy se společností Erika a.s. Níže naleznete tiskovou zprávu a doporučení Pirátů pro Radu Prahy, v přílohách potom tabulku marží, které za SMS jízdenky platí dopravní podniky v krajských městech v pdf i xlsx, které jsme získali pomocí zákona o svobodném přístupu k informacím. Analýzu smlouvy s Prahou, kterou zpracoval Jakub Michálek a řešerši smluv v krajích. V těle emailu posílám i odkaz na platné smlouvy mezi Prahou a společností Erika a.s.

Jsem k dispozici, pro případné doplňující dotazy.

s pozdravem

Mikuláš Ferjenčík, zastupitel Pirátů, 737 943 770

Tisková zpráva Pirátů:

Výsledek analýzy Pirátů: Praha na SMS jízdenkách ročně tratí minimálně 40 milionů Kč, je třeba využít platnou smlouvu a jednat o slevě

Zastupitelský klub Pirátů se zaměřil na analýzu smluvních vztahů se společností Erika a.s., která Praze dodává SMS jízdenky. Piráti se obrátili na dopravní podniky v krajských městech, aby porovnali podmínky, za kterých fungují SMS jízdenky v krajích s Prahou. Výsledek srovnání je alarmující. Navzdory obrovskému objemu finančních prostředků, které v Praze ročně systémem SMS jízdenek protečou, platí Praha nejvyšší procentuální poplatek za jednu SMS jízdenku v republice a to plných 24 %. S nadsázkou můžeme hovořit o „množstevní přirážce“.

Jakub Michálek, předseda zastupitelského klubu Pirátů v Praze, k zjištěním Pirátů říká: „Zjevně jde o dalšího kostlivce z éry Pavla Béma, ale kvůli tomu město rozhodně nesmí rezignovat na snahu problém řešit. V minulosti se Praze opakovaně podařilo zlepšit smluvní podmínky a je na čase pokusit se o to i nyní. Praha má celou řadu nástrojů, jak dodavatele dotlačit k cenám, které budou pro náš dopravní podnik příznivější.“

Smlouva mezi Prahou a společností Erika a.s. předvídá, že v případě změněné situace na trhu budou obě strany jednat o změně smluvních podmínek. Vzhledem k výši marží v ostatních krajských městech, které se zpravidla pohybují od 10 do 20 %, je zjevné, že přišel čas pustit se do dalšího kola jednání. Spíše než audit výhodnosti smlouvy, která je naprosto očividně nevýhodná, je třeba urychleně začít jednat o snížení ceny.

Praha vedle toho může sama zvýšit cenu SMS jízdenky až o 5 %, aby část nákladů na provoz služby nesli pasažéři. Dá se očekávat, že toto opatření sníží celkový objem prodávaných SMS jízdenek (lidé si raději koupí jízdenky v automatu) a ztráta dopravního podniku z předraženého způsobu distribuce klesne. Praha by za současných okolností neměla službu SMS jízdenek dotovat na úkor rozpočtu dopravního podniku.

V neposlední řadě je třeba informovat společnost Erika a.s., že dopravní podnik nemá zájem o pokračování smlouvy po roce 2018, kdy stávající smlouva vyprší, a vypsát otevřené výběrové řízení na nové dodavatele.

Jakub Michálek uzavírá: „SMS jízdenky jsou užitečná služba a je dobře, že je dopravní podnik umožňuje používat, ovšem stávající smluvní podmínky jsou tristní. Podle našich zjištění Praha přichází minimálně o 40 milionů korun ročně. Vzhledem k desetiletému trvání smlouvy se ztráty Prahy na systému SMS jízdenek nebezpečně přibližují ztrátám v kauze Opencard.“

Doporučení Pirátů k SMS jízdenkám

Piráti doporučují Radě hl. m. Prahy, aby

- iniciovala v souladu s čl. 7.7 smlouvy jednání se společností Erika, a.s., za cílem snížení nepřiměřeně vysoké marže u SMS jízdenek (marže patří mezi největší v republice),
- zvýšila cenu SMS jízdenek na maximální možnou podle bodu 10.1 d) smlouvy, tj. o 5 % vyšší než cena standardní jízdenky (cca o 2 Kč), neboť podle současné smlouvy jde nepřiměřená marže Eriky z prostředků dopravního podniku a není narozdíl od ostatních měst v České republice zohledněna v ceně jízdenky,
- oznámila společnosti Erika, a.s., že hlavní město Praha nesouhlasí s prodloužením smlouvy o dalších 5 let (jinak bude smlouva podle bodu 11.3 automaticky prodloužena),
- prostřednictvím svých zástupců v dozorčí radě dopravního podniku iniciovala přípravu zcela otevřeného výběrového řízení na nové dodavatele SMS jízdenek, kteří začnou fungovat po skončení smlouvy v roce 2018, přičemž v zadání bude jasně uvedeno, že není možná exkluzivita (poskytování jediným dodavatelem) a náklady služby nese kupující.

Na závěr velice děkujeme občanskému sdružení Naši politici, které na problém předražených SMS jízdenek poukázalo již před několika lety.

Přílohy:

Analýza smluvních vztahů se společností Erika a.s. s doporučeními Pirátů (viz příloha emailu)

Srovnávací tabulka marží v krajských městech s odkazy na smlouvy (viz přílohy emailu pdf a xlsx)

Rešerše situace ve zbývajících krajských městech (viz příloha emailu)

Analýza Naši politici, o. s.: Deja vu z pražského dopravního podniku? Zakázky na SMS jízdenky v regionech ČR:

<http://www.nasipolitici.cz/cs/kauzy/detail/99-kauza-sms-jizdenek-pokracuje/download/32-nasi-politici-o-s-analyza-zakek-na-sluzbu-sms-jizdenek-v-regionech-ceske-republiky-pdf>

Smlouvy dopravního podniku s Erikou - <https://github.com/pirati-cz/KlubPraha/tree/master/spisy/2015/11-sms-jizdenky-praha-smlouvy>

(Dodatek č. 6 - konsolidovaná smlouva o obchodní spolupráci, Dodatek č. 7 - o zrušení automatického prodloužení smlouvy na žádost jedné smluvní strany, Dodatek č. 8 - o povinnosti zahájit jednání ke změně výše odměny a forenzní auditu)

Kontakty:

Mikuláš Ferjenčík, zastupitel Pirátů, 737 943 770

Přílohy: 4

 Marže jednotlivých dopravních podniků z jízdenek.pdf
181K

 Marže jednotlivých dopravních podniků z jízdenek.xlsx
14K

 analiza_erika_doporuzeni_piratu.pdf
69K

 Reserse_sms_jizdenky_v_krajich.pdf
80K

SMS jízdenky v jednotlivých městech za rok 2014

Rešerše Pirátů podle zákona o svobodném přístupu k informacím ke dni 23. 4. 2015

Město	Dodavatel	Tržby (tis. Kč)	Platba dodavateli (tis. Kč)	Marže (%) z celkových tržeb	za standardní jízdenku	Exkluzivita	Smlouvy
Praha	Erika	437 502	105 471	24,1	24,2	ano	zveřejněny
Olomouc	DirectPay	6 372	1 496	22,2	10,0	ne	zveřejněny
Ostrava	Materna				*21,0		jen staré smlouvy
Liberec a Jablonec	Direct Pay	7 423	1 506	20,3	20,3	ano	neposkytl
Ústí nad Labem	Erika	16 568	3 215	19,4	19,6	ano	zveřejněny
Zlín a Otrokovice	Direct Pay	958	174	18,6	14,7	ne	zveřejněny
Brno	DirectPay	37 607	5 551	14,8	14,7	ne	zveřejněny
Plzeň	Erika				14,4	ne	zveřejněny
Hradec Králové	Materna	3 321	474	14,3	**14,0	ne	zveřejněny
Pardubice	DirectPay	1 658			13,1	ne	zveřejněny

* údaj z roku 2011, od té doby se změnil dodavatel

** liší se dle operátora, jde o nejvyšší hodnotu

Dopravní podnik Českých Budějovic vyžaduje za poskytnutí dokumentů uhradu, čímž naši žádost pozdržel.

Společnost Autobusy Karlovy Vary není povinný subjekt podle zákona o svobodném přístupu k informacím, a tedy informaci neposkytl.

Dopravní podnik města Jihlava službu SMS jízdenek nevyužívá.

Dopravní podniky Plzně a Ostravy neposkytly statistická data k SMS jízdenkám.

Dopravní podnik Pardubic neposkytl údaje o roční platbě poskytovateli SMS jízdenek.

Stručná analýza smlouvy na pražské SMS jízdenky

Mgr. Bc. Jakub Michálek, předseda klubu Pirátů v zastupitelstvu hl. m. Prahy

Praha, 23. 4. 2015

Praha má se společností Erika, a. s., uzavřenou smlouvu o obchodní spolupráci, ke které bylo dosud uzavřeno celkem 8 dodatků. Konsolidované znění smlouvy je obsaženo v dodatku č. 6. Pokud chce člověk rozumět smlouvě, musí vzít v úvahu konsolidované znění v dodatku č. 6 a přihlídnout také k následujícím dodatkům č. 7 a 8. Tyto smlouvy jsou veřejně dostupné na webu (<https://github.com/pirati-cz/KlubPraha/tree/master/spisy/2015/11-sms-jizdenky-praha-smlouvy>).

Parametry platné smlouvy na SMS jízdenky v Praze

Aktuální platná smlouva má následující zajímavé parametry:

- **Exkluzivita a smluvní pokuta**

Bod 10 (v konsolidovaném znění v dodatku č. 6) stanoví, že Erika, a.s., má úplnou exkluzivitu, tj. že dopravní podnik ani hl. m. Praha nesmí uzavřít smlouvu na jízdenky s použitím mobilního telefonu s žádnou jinou společností, ani se nesmí podílet na vývoji jiného řešení. Pokud by toto ustanovení porušily, musí podle bodu 10.3 zaplatit smluvní pokutu ve výši ušlého zisku společnosti Erika, a.s. V důsledku tohoto ujednání je smlouva prakticky nevypověditelná.

- **Jednání o snížení odměny**

Bod 7.7 (začleněný v dodatku č. 8) stanoví, že smluvní strany jsou povinny na výzvu jedné z nich zahájit jednání o úpravě ceny za služby, aby v nich byl zohledněn vývoj na trhu a výše plateb mobilním operátorům. Praha tuto možnost dosud nevyužila, a tak nadále platí nepřiměřeně vysokou marži 24 % (viz níže).

- **Forenzní audit**

Bod 8.13 (začleněný v dodatku č. 8) stanoví, že Erika, a.s., musí strpět provedení forenzního auditu ze strany hl. m. Prahy. Forenzní audit se zabývá tím, zda Erika, a.s., odvádí všechny tržby dopravnímu podniku a zda je systém nastaven správně. Podle informací z dopravního podniku dosud nebyl forenzní audit předpokládaný smlouvou proveden.

- **Automatické prodloužení smlouvy**

Bod 11.3 (začleněný v dodatku č. 7) stanoví, že účinnost smlouvy se prodlužuje o dalších 5 let do roku 2023, pokud ani jedna smluvní strana nesdělí druhé smluvní straně, že nemá zájem na prodloužení smlouvy o dalších 5 let. Do schválení dodatku č. 7 platilo, že smlouva se prodlouží o 10 let, když to bude chtít jen jedna strana.

- **Zákaz dražších SMS jízdenek**

Bod 10.1 písm d) (v konsolidovaném znění v dodatku č. 6) zavazuje dopravní podnik, aby zajistil, že cena elektronické jízdenky nepřesáhne ani s případnou přírůžkou o více než 5 % papírovou jízdenku. Ve výsledku je tedy SMS jízdenka a papírová jízdenka pro cestujícího stejně drahá, ačkoliv dopravní podnik dostává z SMS jízdenky jen 76 % a celkem cca 100 mil. ročně musí odvést společnosti Erika, a.s. Cestující, který si koupí SMS jízdenku tak na dopravu přispívá podstatně méně než cestující s papírovou jízdenkou. O to více přispívá společnosti Erika, a.s.

- **Zákaz zveřejnění zajištěný smluvní pokutou**

Bod 14 (v konsolidovaném znění v dodatku č. 6) zavazuje dopravní podnik zachovávat mlčenlivost o podmínkách smlouvy, jejichž zveřejnění by se mohlo jakýmkoliv způsobem dotknout obchodních zájmů nebo dobré pověsti druhé smluvní strany. Porušení povinnosti zakládá podle bodu 14.8 povinnost zaplatit smluvní pokutu ve výši 500 tis. Kč. Toto ujednání je ovšem neplatné, protože dopravní podniky mají jako veřejné instituce povinnost poskytovat informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Podle tohoto zákona zejména nesmí být utajováno, kolik peněz obdrží dodavatel za poskytované služby. Ostatně i dopravní podnik sám již nové dodatky smlouvy zveřejnil v internetovém seznamu smluv. Pokud by někdo měl platit smluvní pokutu, tak by to měl být ředitel dopravního podniku Martin Dvořák, který nezákonnou smlouvu podepsal.

Praha by měla snížit marži

V Praze nyní končí vyjednávání nového dodatku č. 9. Podle aktuální situace to vypadá, že představenstvo dopravního podniku návrh dodatku odmítlo, což naprosto respektujeme a tento postup má svoje opodstatnění. Podle návrhu dodatku by si cestující mohli koupit dlouhodobé kupony v aplikaci Sejf, kterou dodává Erika. Za jízdenky objednané pomocí Sejfu by Erika nemusela platit tolik jako u SMS jízdenek, kde platila mobilním operátorům za premiové SMS. Dodatek č. 9 byl vyjedнан tak, že by marže na dlouhodobé kupony byla 2,9 % a z utržených peněz za dlouhodobé kupony v Sejfu by dopravní podnik by dostal slevu ve výši 50 % na SMS jízdenkách. Prakticky by to znamenalo, že Praha by platila za dlouhodobé kupony marži 1,45 %, což je celkem výhodná cena. Na druhou stranu vzhledem k datům z ostatních měst má služba SMS mizivý počet uživatelů oproti počtu SMS jízdenek.

Mnohem podstatnější je, aby došlo ke snížení marže na SMS jízdenky a vůbec ke snížení částky, kterou platí Dopravní podnik hl. m. Prahy společnosti Erika, a.s. Podle našeho názoru by mělo vedení Prahy tento rok usilovat o snížení marže, jako se to podařilo v jiných městech. Praha by tak do roku 2018, kdy smlouva, končí, zaplatila mnohem méně peněz. Při snížení na obvyklou tržní cenu by Praha každý rok by ušetřila cca 40 milionů Kč. Velkou výhodou je, že tento postup již předvídá platná smlouva a mělo by být zahájeno vyjednávání bez zbytečného odkladu, aby byla marže snížena na úroveň, která je na trhu nyní obvyklá (viz samostatný dokument o analýze trhu s SMS jízdenkami).

Praha na rozdíl od ostatních měst (s výjimkou Ústí nad Labem) hradí za cestující i marži společnosti Erika, a. s., což je zcela nevhodné, protože dopravní podnik přichází o peníze a pokřivuje trh.

Piráti doporučují Radě hl. m. Prahy, aby

1. **iniciovala v souladu s čl. 7.7 smlouvy jednání se společností Erika, a.s., s cílem snížit nepřiměřeně vysokou marži u SMS jízdenek na tržní úroveň,**
2. **zvýšila cenu SMS jízdenek na maximální možnou podle bodu 10.1 písm. d) smlouvy až o 5 % ceny oproti standardní jízdence (cca o 1,60 Kč), neboť podle současné smlouvy jde nepřiměřená marže Eriky z prostředků dopravního podniku a není na rozdíl od ostatních měst v České republice zohledněna v ceně jízdenky,**
3. **oznámila společnosti Erika, a.s., že hlavní město Praha nesouhlasí s prodloužením smlouvy za současných podmínek o dalších 5 let (jinak bude smlouva podle bodu 11.3 automaticky prodloužena),**
4. **prostřednictvím zástupců města v dozorčí radě dopravního podniku iniciovala přípravu zcela otevřeného výběrového řízení na nové dodavatele SMS jízdenek, kteří začnou fungovat po skončení smlouvy v roce 2018, přičemž v zadání bude jasně uvedeno, že není možná exkluzivita (poskytování jediným dodavatelem) a marži dodavatele služby hradí cestující.**

Rešerše trhu s SMS jízdenkami v krajských městech ČR s důrazem na působení společnosti Erika a.s.

Společnost Erika působí na českém trhu již řadu let. Mimo jiné se zabývá také i službou SMS jízdenek, kterou nabízí jednotlivým dopravním podnikům, jmenovitě: Dopravní podnik hl. m. Prahy, Dopravní podnik města Ústí nad Labem, Dopravní podnik města Liberce, Dopravní podnik města České Budějovice, Plzeňské městské dopravní podniky, AUDIS BUS, Dopravní podnik města Olomouce, Dopravní podnik města Pardubic, Dopravní podnik města Brna...

Jak se nicméně Erice dařilo nebo nedařilo v jednotlivých městech? A jaké tam má zázemí?

Služby SMS jízdenek

SMS jízdenka je v současné době poměrně populární služba, která je v provozu ve většině krajských měst. Zajišťují ji následující společnosti:

Brno	DirectPay
Praha	Erika
Ostrava	Materna
Ústí nad Labem	Erika
Hradec Králové	Materna
Plzeň	Erika
Pardubice	DirectPay
České Budějovice	DirectPay
Olomouc	DirectPay
Karlovy Vary	Materna
Liberec	Erika

Spletenec firem

Erika nepůsobí na českém trhu sama, ale spolupracuje s dalšími firmami, které nabízejí různé služby. Ve všech tendrech se tak objevuje nejen jako jediná firma ona, ale i další společnosti – především Crowsnest a.s., Crowsnest net a.s. a DirectPay.

Tyto společnosti patří fakticky do dvou skupin: Erika, Crowsnest a.s. a Crowsnest net a.s. představují úzce propojenou skupinu, v jejímž čele stál Jiří Trávníček (člen představenstva společnosti Erika a.s. v roce 2008).

Druhá formace funguje okolo společnosti DirectPay.

Obě tyto skupiny nejsou v současné době mezi sebou propojeny. V období od července 2009 do ledna 2011 společnost CROWSNEST a.s. nicméně vlastnila rovněž společnost DIRECT pay, s.r.o., která byla jediným držitelem patentu na tzv. řešení D-Zone (název vynálezu: Způsob provádění platební transakce s využitím mobilního terminálu).

Obě tyto skupiny jsou napojeny na formaci dalších firem, a to kolem podnikatele Romana Janouška.

Praha

V říjnu 2007 byla v Praze podepsána první smlouva týkající se SMS jízdenek – mezi pražským dopravním podnikem a společností CROWSNEST a.s. O měsíc později uzavřeli smlouvu o spolupráci CROWSNEST a.s. a ERIKA a.s. V téže době se ERIKA a.s. přešla do vlastnického portfolia firmy ZARENA a.s (tehdy ve vlastnictví LUDDE s.r.o., tedy okruhu osob okolo AK ŠACHTA & PARTNERS v.o.s.).

Na podzim roku 2011 odvysílala Česká televize reportáž Lukáše Landy o nevýhodných jízdenkách pražského Dopravního podniku. Ta rozvířila rozsáhlou společenskou diskuzi na toto téma. Konalo se několik konferencí a rozšířilo se i heslo „17 haléřů z každé jízdenky pro Rittiga“. O několik měsíců později vyplynula na povrch i situace okolo SMS jízdenek.

Otázkou nicméně zůstává, kolik z každé prodané jízdenky jde Dopravnímu podniku, a kolik soukromému subjektu, který službu zajišťuje. Tedy o marži, kterou daná firma má. V Praze byla v okamžiku zavedení služby tato marže ve výši až 46 %. V okamžiku vyplynutí této kauzy na povrch (tedy v roce 2012) však již dosahovala „pouhých“ 25, 6 %. Tato marže je průběžně snižována v souvislosti s jednáními mezi Dopravním podnikem firmou Erika a také medializací celé kauzy.

Kromě samotné marže jsou zajímavá i další ustanovení smlouvy o vzájemné spolupráci mezi oběma subjekty. V roce 2008 byla uzavřena totiž v délce 10 let, nicméně s odůvodněním, že bude-li alespoň jedna ze stran mít zájem ve smlouvě pokračovat, smlouva se na dalších deset let automaticky obnoví. Pro Dopravní podnik hl. m. Prahy je tak v podstatě nevypověditelná. V roce 2013 byl tento sporný paragraf na vzájemném jednání mezi oběma subjekty odstraněn.

Zajímavým faktem je, že při rostoucím počtu SMS jízdenek a průběžně klesající marži (na začátku roku 2015 dosahuje v Praze marže společnosti Erika 24,11 %) dosahuje zisk soukromého subjektu ze služby ve své podstatě pořád stejných hodnot. Dopravní podnik ročně platí (od roku 2009 až do současnosti) Erice zhruba 100 milionů korun. Počet SMS jízdenek však za posledních pět let vzrostl o 43 %. Kdyby však byla provize společnosti Erika v roce 2014 stejná jako v roce 2009 (tzn. 34,91 % namísto 24,11 %), zaplatilo by hlavní město o cca 47 mil. Kč za rok více.

Další hypotetické scénáře podle provizí společnosti Erika z jiných měst uvádí tabulka níže:

marže	Utrženo Kč v roce 2014 437 502 807,24 Kč	rozdíl	příklad
50,00%	218 751 403,62 Kč	113 279 718,52 Kč	
45,00%	196 876 263,26 Kč	91 404 578,16 Kč	
40,00%	175 001 122,90 Kč	69 529 437,80 Kč	
35,00%	153 125 982,53 Kč	47 654 297,43 Kč	
30,00%	131 250 842,17 Kč	25 779 157,07 Kč	
25,00%	109 375 701,81 Kč	3 904 016,71 Kč	
24,11%	105 471 685,10 Kč		0 skutečná
21,00%	91 875 589,52 Kč	-13 596 095,58 Kč	Ostrava
19,60%	85 750 550,22 Kč	-19 721 134,88 Kč	Ústí nad Labem
18,00%	78 750 505,30 Kč	-26 721 179,80 Kč	České Budějovice
14,40%	63 000 404,24 Kč	-42 471 280,86 Kč	Pízeň
13,10%	57 312 867,75 Kč	-48 158 817,35 Kč	Pardubice

V současné době platí Praha společnosti Erika skutečně nejvyšší marži ve srovnání se všemi dopravními podniky v republice. Pokud by společnost Erika měla marži ve výši 13,1 %, jako tomu je v Pardubicích, ušetřil by pražských dopravní podnik o 48 milionů korun ročně více. Za tyto peníze by se dalo například koupit 7 nových nízkopodlažních kloubových autobusů SOR NB 18.

Brno

Také moravská metropole chtěla zavést tuto službu pro cestující. Nicméně, zde se vysoutěžení nejvhodnější nabídky ukázalo jako problematické. Konala se celkem tři výběrová řízení. Jako kdyby Brno nedokázalo dodavatele této služby vysoutěžit.

První tendr se měl uskutečnit v první polovině roku 2012. Veřejná zakázka s názvem "Dodání systému na zavedení úhrad jízdného prostřednictvím SMS zpráv" měla hodnotu celkem 25 milionů korun. Vzhledem k tomu, že byla vypsána jen několik měsíců poté, co kauza SMS jízdenek v Praze proběhla médii, bylo brněnské výběrové řízení bedlivě sledováno. Společnost Dial Telcom, která se výběrového řízení účastnila, nicméně byla pro nesplnění podmínek vyřazena. Hodnotící kritéria byla následující: 45 % cena, 10 % termín spuštění a 45 % kvalita nabídky. Právě poslední parametr však byl definován jen velice vágně. Dial Telecom proto podala stížnost, kde poukázala na nesplnitelné podmínky zadavatele. Žádala také Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, aby celou záležitost prošetřil, což také udělal. Předběžným opatřením poté ÚOHS nařídil Dopravnímu podniku města Brna neuzavírat smlouvu s vítězem tendru a zadávací řízení zrušil.

V polovině roku 2013 se konal druhý z tendrů na SMS jízdenky právě v Brně. Podmínky, které uchazeč musel splnit, vyžadovaly mimo jiné: kopie vysokoškolských diplomů, doklady o praxi zaměstnanců jednotlivých uchazečů, dále např. obrat vyšší než deset milionů ročně dosažený v posledních třech letech a certifikát ISO 27001. Pouze Erika tuto kombinaci dokázala splnit, i ta však získala ISO certifikát až v prosinci 2012, tedy v době, kdy se brněnský tendr připravoval. Společnost Airtoy byla diskvalifikována, neboť jí chyběla registrace k platebnímu styku u ČNB. Tuto registraci sice nakonec společnost doložila, ale až po termínu. Protože však zůstal jen jeden uchazeč, a jeho nabídka se ukázala být poměrně drahá, rozhodl se DPMB výběrové řízení zrušit.

Do třetího z brněnských výběrových řízení, které se uskutečnilo v říjnu 2013, se již přihlásily tři firmy: Materna Communications, Airtoy a DirectPay. Vybrána byla nakonec firma DirectPay, se kterou byla uzavřena smlouva na 2 roky. Provize, kterou požadovala dosahuje výše 14,7 % a je tedy v rámci toho, co je nabízeno i v dalších městech v posledních smlouvách (tedy provize ve výši 10-20 %).

Ostrava

Také v Ostravě byl vypsán tendr na SMS jízdenky, ze kterého bylo pět ze šesti účastníků nakonec vyloučeno (ka.tech CZ a.s., MATERNA Communications a.s., TANGER computersystems s.r.o. a MEDIA SUPPORT s.r.o, Agmo CZ s.r.o). Obdobně jako v Brně i Dopravní podnik v Ostravě požadoval schopnost dodavatele informovat o každém výpadku služby do 10 minut (což byla právě jedna z nejproblematictějších podmínek v moravské metropoli). Na základě nesplnění této podmínky byly vyloučeny hned dvě společnosti (Tanger a Agmo).

Podle nabídek z výběrového řízení společnosti Erika a.s. (spolu s Crowsnest a Crowsnest NET) žádaly marži ve výši 30 % (podobně jako TANGER computersystems a.s.) Druhá z uvedených firem byla napojena na společnost Šachta & Partners v.o.s. a v případě MEDDIA SUPPORT s.r.o. dokázala neziskové společnost Naši politici o.s. propojení s Erikou.

Ukazuje se tedy, že tyto firmy měly vytvořit de facto zdání o férovém tendru, do kterého se přihlašuje více zájemců. Vnucuje se myšlenka, že jak MEDIA SUPPORT s.r.o., tak TANGER computersystems s.r.o. však v tendru vyhrát nemohly; už proto, že nedokázaly splnit zadávací podmínky (šité podobně jako v prvním brněnském tendru na míru jedné firmě), tak i proto, že nabídly méně výhodnou nabídku. Erika a.s. pak ve srovnání s nimi vypadala jako jasná volba.

První smlouva stanovila odměnu pro poskytovatele služby (tedy pro Eriku a.s.) ve výši 30 %. Tuto marži Dopravní podnik města Ostravy dvakrát snížil, a to naposledy na 21 % v roce 2011.

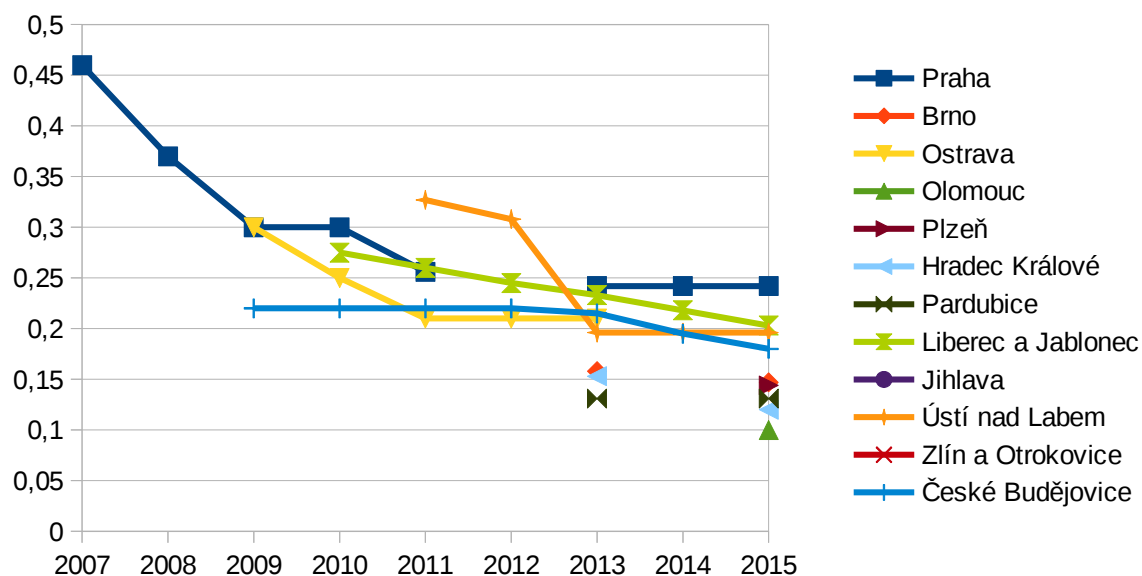
V roce 2013 byla služba SMS jízdenek v Ostravě přesoutěžena a novým poskytovatelem služby je společnost Materna Communications.

Ostatní města

Vraťme se zpět k výběrovým řízením na službu SMS jízdenek. Ne všude totiž byla tato služba zpočátku vysoutěžena. Jak probíhal výběr první firmy na zajištění služby?

Brno	Výběrové řízení zrušil ÚOHS
Praha	Výběrové řízení
Ostrava	Výběrové řízení
Ústí nad Labem	Bez výběrového řízení
Hradec Králové	
Plzeň	
Pardubice	Výběrové řízení
České Budějovice	
Olomouc	
Karlovy Vary	
Liberec	Výběrové řízení

Jak medializace okolo této kauzy začala a padala první obvinění (ve všech směrech), byly jednotlivé Dopravní podniky nuceny jednat o snížení těchto marží (navíc zřejmě klesly marže telefonních operátorů). K tomuto trendu docházelo ve všech městech. V současné době se tak jednotlivé marže pohybují někde mezi 10-20 % z ceny jízdenky.

Smlouvy na provozování SMS jízdenek uzavíraly vždy jednotlivé dopravní podniky a nikoliv příslušná města. V souvislosti s kritikou netransparentnosti české politiky se nicméně řada měst rozhodla zveřejňovat jednotlivé smlouvy. Někteří tak činí velmi úspěšně, jiní méně. O Praze je třeba známo, že sice smlouvy zveřejňuje, ale značně nepraktickým způsobem. Zatímco na radnice jednotlivých měst se upírají oči veřejnosti, jednotlivé dopravní podniky stojí ve stínu. Vše v duchu pořekadla „pod svícem je největší tma“.

Většina českých dopravních podniků smlouvy nezveřejňuje. Příkladem opaku by v tomto směru mohl být pražský Dopravní podnik, který nejen že uveřejnil většinu smluv, ale dokonce i odpovědi žadatelů, kteří DPP oslovili prostřednictvím žádostí o informace podle zákona 106/1999 Sb. Další dopravní podniky používají buď nástroje na zveřejňování, než vlastní registr. Takto například lze dohledat nejen smlouvy, ale i zadávací dokumentaci k výběrovým řízením.

Smutnou realitou v tomto směru však zůstávají smlouvy k SMS jízdenkám. Vzhledem k tomu, že trh je v tomto směru pokřivený (pouze v Hradci Králové a Karlových Varech zajišťuje službu SMS jízdenek společnost Materna, nenapojená na Erika a.s. a DirectPay), jsou těžko dohledatelné a získatelné. Prostřednictvím Žádostí o informace je tyto smlouvy velmi obtížné získat; jednotlivé dopravní podniky argumentují, že jsou smlouvy tajné.

Zajímavým příkladem je Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce. Tvrdí, že mezi ním a společností Erika a.s. „žádný smluvní vztah neexistuje a neexistoval“. Na své webové stránce nicméně Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce uvádí následující:

Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a. s., ve spolupráci se společnostmi DIRECT pay, s.r.o., a ERIKA, a.s., spustil od 9. listopadu 2009 ve vozidlech DPMLJ, a. s. a pouze zóně MHD LIBEREC platbu jízdného pomocí SMS a DATOVÉ jízdenky.

Také společnost Erika a.s. uvádí město Liberec na svých webových stránkách jako svoji referenci.

Poučili se hráči na trhu?

Ze všeho vyplývá, že se subjekty na českém trhu do jisté míry poučily. V roce 2013 uzavřela Erika a.s. smlouvu s Dopravním podnikem města Pardubic, a.s. kde byla dohodnuta marže ve výši 13,1 %.

Rovněž trend postupně klesajících marží by mohl o ledasčem svědčit. U mnohých měst se však tento trend paradoxně zastavil (Praha, Ostrava) a pokračuje jen jinde. Například v Brně, kde se uskutečnilo několik, a to ne zrovna standardních výběrových řízení v tomto směru, je aktuální marže 14, 8 %.

Shrnutí

Shrňme si tedy výše uvedenou problematiku:

- 1) Dopravní podnik hl. m. Prahy zavedl novou inovativní službu
- 2) Zakázku na tuto službu získala společnost Erika a.s., která nabídla neskutečně nevýhodné podmínky
- 3) Tato společnost je propojena s několika dalšími společnostmi, které jsou dále ještě propojeny s osobami blízkými tehdejšímu vedení Prahy (Roman Janoušek, Ivo Rittig a další).

Z této struktury přirozeně vychází, že jízdenky musely být předražené. Propletenec osob a firem z Prahy se rozšířil nadále do dalších krajských měst, kde byl zájem o službu SMS jízdenek. Byla vypsána výběrová řízení, do kterých byly uvedeny takové podmínky, aby mohla vyhrát jen společnost Erika a.s. nebo DirectPay nebo Crowsnest/Crowsnest NET. Jedním z příkadů je například služba elektronické peněženky, která byla požadována v Českých Budějovicích a fakticky se používá buď málo, nebo vůbec.

V okamžiku zavedení služby SMS jízdenek byly marže stanoveny v následujících výších: Praha – 46 %, Ústí nad Labem 32,6 %, Ostrava – 30 %, Plzeň 28 %. Všechny tyto služby zajišťovaly firmy, které byly vzájemně propojené (viz výše).

V Brně se díky skutečnosti, že se do výběrového řízení přihlásilo více než 1 uchazeč, podařilo zabránit uzavření nevýhodného tendru. Poškozený totiž záležitost nahlásil Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, který první výběrové řízení zrušil; druhé výběrové řízení o rok později, které mělo dopadnout podobně, zase zrušilo samo město, když v něm vyhrála firma Erika.

Zdroje:

Deja vu z pražského dopravního podniku? Zakázky na SMS jízdenky v regionech ČR : <http://www.nasipolitici.cz/cs/kauzy/detail/99-kauza-sms-jizdenek-pokracuje/download/32-nasi-politici-o-s-analyza-zakazek-na-sluzbu-sms-jizdenek-v-regionech-ceske-republiky-pdf>

Série infožádostí podaná na dopravní podniky v ČR: <https://github.com/pirati-cz/KlubPraha/tree/master/spisy/2015>

Zrušené výběrové řízení v Brně, rozhodnutí ÚOHS <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-10404.html>